

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Hallituksen vuosikertomus 2020

Tarkastusvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen vuosikertomus 2020 (K 3/2021 vp): Asia on saapunut työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan lausunnon antamista varten tarkastusvaliokunnalle. Määräaika: 30.9.2021.

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Nico Steiner, työ- ja elinkeinoministeriö
- erityisasiantuntija Johanna Ylitespa, työ- ja elinkeinoministeriö
- hallitusneuvos Liisa Heinonen, työ- ja elinkeinoministeriö
- hallitussihteeri Meri Pensamo, työ- ja elinkeinoministeriö
- neuvotteleva virkamies Johanna Hautakorpi, oikeusministeriö
- johtava asiantuntija Tuuli Tuunanen, sisäministeriö
- erityisasiantuntija Roope Jokinen, sisäministeriö
- neuvotteleva virkamies Eva Ojala, sosiaali- ja terveysministeriö
- neuvotteleva virkamies Kirsi Päivänsalo, sosiaali- ja terveysministeriö
- erityisasiantuntija Minna Viuhko, sosiaali- ja terveysministeriö
- erityisasiantuntija Ritva Liukonen, sosiaali- ja terveysministeriö
- erityisasiantuntija Tapani Aaltela, sosiaali- ja terveysministeriö
- lakimies Katariina Rainio, sosiaali- ja terveysministeriö
- projektipäällikkö Outi Viitamaa-Tervonen, sosiaali- ja terveysministeriö

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hallituksen vuosikertomuksen 2020 liitteessä 3 on selostettu toimenpiteet, joihin hallitus on ryhtynyt vireillä olevien eduskunnan lausumien ja kannanottojen johdosta. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on käsitellyt hallituksen vuosikertomuksen niiden lausumien ja kannanottojen osalta, jotka on hyväksytty työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan ehdotuksesta.

Säilytettävät lausumat

Valiokunta pitää kertomuksessa ja valiokunnalle asiantuntijakuulemisissa selostettuja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan ehdottamien seuraavien lausumien johdosta suoritetuista toimenpiteistä ja

Valiokunnan lausunto TyVL 9/2021 vp

jatkosuunnitelmia tarkoituksenmukaisina ja hyvinä. Valiokunta katsoo, että suoritettujen toimenpiteiden ei tule kuitenkaan vielä olla riittäviä ja lausumat tulee näin ollen säilyttää:

- Tasa-arvolainsäädäntö, työelämä ja vanhemmuus HE 195/2004 vp — EV 24/2005 vp, kohta 1
- Tasa-arvoselonteko VNS 7/2010 vp — EK 51/2010 vp, kohdat 1 ja 4
- Ihmiskaupan kaltainen pakkotyö HE 69/2016 vp — EV 124/2016 vp
- Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus eduskunnalle 2018 K 6/2018 vp — EK 45/2018 vp, kohdat 1—6
- Tasa-arvovaltuutetun kertomus eduskunnalle 2018 K 22/2018 vp — EK 49/2018, kohdat 1—6
- Yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain mahdolliset muutostarpeet HE 97/2018 vp — EV 236/2018 vp
- Työntekijöiden edustusjärjestelmät työaikalaisissa HE 158/2018 vp — EV 306/2018 vp, kohdat 1 ja 2
- Työaikalain tarkennukset HE 86/2019 vp — EV 56/2019 vp
- Aikuiskoulutusetuuksista annetun lain muuttaminen ja opintotukilain 15 §:n muuttaminen HE 15/2020 vp — EV 54/2020 vp

Poistettavat lausumat

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun hallituksen esityksen HE 87/2020 vp — HE 114/2020 vp — EV 216/2020 vp käsittelyn yhteydessä hyväksytyjen kahden lausuman johdosta eduskunnalle annettiin 31.3.2021 hallituksen esitys HE 43/2021 vp. Eduskunta hyväksyi 7.5.2021 esitykseen sisältyneet lait (EV 46/2021 vp). Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta katsoo, että lausumien johdosta tehdyt toimenpiteet ovat riittäviä ja lausumat voidaan poistaa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Työelämä ja tasa-arvovaliokunta esittää,

että tarkastusvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Valiokunnan lausunto TyVL 9/2021 vp

Helsingissä 10.6.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Anna Kontula vas
varapuheenjohtaja Katja Taimela sd
jäsen Kim Berg sd
jäsen Bella Forsgrén vihr
jäsen Tuomas Kettunen kesk
jäsen Terhi Koulumies kok
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Niina Malm sd
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Anders Norrback r
jäsen Ilmari Nurminen sd
jäsen Arto Satonen kok
jäsen Ruut Sjöblom kok
jäsen Riikka Slunga-Poutsalo ps
varajäsen Kaisa Juuso ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjaana Kinnunen

Valiokunnan lausunto TyVL 9/2021 vp Eriävä mielipide

Eriävä mielipide

Perustelut

Hallituksen vuosikertomukseen sisältyvät yhdenvertaisuusvaltuutetun ja tasa-arvovaltuutetun kertomukset. Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus käsittelee hyvin laajasti monia eri sektoreita, jotka ovat sinänsä tärkeitä. Yhdenvertaisuusvaltuutettu on kuitenkin kertomuksessaan esittänyt, että perheenyhdistämiseen liittyvien tulorajojen ”kohtuullisuutta” selvitetäisiin ja lopetettaisiin kokonaan toimeentuloedellytyksen soveltaminen oleskeluluvan saaneiden alaikäisten perheenkokoajien osalta. Perussuomalaisten valiokuntaryhmä katsoo, että toimeentuloedellytyksen poistaminen alaikäisiltä perheenkokoajilta on omiaan kannustamaan lähettämään alaikäisiä turvapaikanhakijoiksi Suomeen, jotta koko perhe pääsisi hänen avullaan maahan.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä näkee, että perheenyhdistämisen tulorajojen pitäisi perustua siihen, että perheenyhdistämisen hakijalla olisi tosiasiallinen mahdollisuus elättää itsensä ja perheensä ilman pysyvää sosiaaliturvaa turvautumista. Mikäli tällaista ei edellytetä, perheenyhdistäjä ja hänen perheensä muodostavat pysyvän taakan suomalaiselle hyvinvointiyhteiskunnalle. Tämä heikentää väestön ikääntymisen takia heikentyvää huoltosuhdetta entisestään. Tulorajojen poistaminen lähettää myös väärän signaalin oleskeluluvan saajille, koska tulorajojen olemassaolo itsessään kannustaa oleskeluluvan saajaa työllistymään ja elättämään itse itsensä, koska muussa tapauksessa hän ei voi hakea perheenyhdistämistä. Tulorajojen säilyttäminen sekä on suomalaisen yhteiskunnan kokonaisedun mukaista että kannustaa perheenkokoajaa työllistymään, elättämään itse itsensä ja siten integroitumaan suomalaiseen yhteiskuntaan.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä huomauttaa, että toimeentuloedellytyksen soveltamisen lopettaminen alaikäiseen perheenkokoajaan lähettää täysin väärän signaalin lähtömaihin. Mikäli lähetetään alaikäinen perheenkokoaja yksin Suomeen, koko perheen saapuminen Suomeen helpottuu merkittävästi, ja tämä kannustaa lähettämään alaikäisiä yksin turvapaikanhakijoiksi. Tämän väärän kannustimen lähettäminen saattaa lapset sekä eroon perheestään että vaaraan, koska perheestään erotetut lapset jäävät ihmisalakuljettajien armoille ja voivat joutua esimerkiksi ihmiskaupan tai seksuaalisen hyväksikäytön uhreiksi. Jo itsessään lasten käyttäminen oleskeluluvan hankkimiseen muistuttaa lasten taloudellista hyväksikäyttöä. Perussuomalaisten valiokuntaryhmä katsoo, että tämä ei ole lapsen edun mukaista, ja ihmettelee, miksi asiaan liittyen ei ole arvioitu ehdotuksen lapsivaikutuksia.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä ei myöskään kannata yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomukseen liittyvien kannanottojen 2–5 säilyttämistä. Ihmiskaupan uhriksi joutumisen ei tule olla automaattinen peruste saada pysyvä oleskelulupa ja ilmainen ylläpito Suomesta, koska tällöin luodaan yksi laittoman maahanmuuton keino lisää. Ihmiskauppaan pitää puuttua ensisijaisesti yhteistyössä uhrin lähtövaltion kanssa ja pyrkiä varmistamaan uhrin turvallinen paluu kotimaahansa ja oleskeluun Suomessa suhtautua poikkeuksena, mikäli oleskeluluvan saamisen edellytykset eivät muutoin täyty.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä esittää tasa-arvovaltuutetun kertomukseen liittyvän kannanoton 2 poistamista. Tilanteessa, jossa yksi vanhemmista tienaa merkittävästi toista enemmän tai

Valiokunnan lausunto TyVL 9/2021 vp
Eriävä mielipide

toimii yrittäjänä, kyseisen vanhemman painostaminen perhevapaan pitämiseen voi vaarantaa perheen toimeentulon kokonaisuutena tai yritystoiminnan jatkumisen. Perhevapaaudistuksen tavoitteena tulee olla perheiden mahdollisimman laaja vapaus päättää itse omista asioistaan sen sijaan, että yhteiskunta pakottaa jommankumman huoltajan tietyksi ajaksi pois ansiotyöstä. Kannanottoon 5 liittyen perussuomalaisten valiokuntaryhmä huomauttaa, että kaikki väkivalta on tuomittavaa ja myös miehiin kohdistuvaan väkivaltaan on kiinnitettävä huomiota.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että valtioneuvosto ei ryhdy toimenpiteisiin yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksen (K 6/2018 vp — EV 45/2018 vp) käsittelyn yhteydessä hyväksytyjen kannanottojen 2—5 johdosta eikä tasa-arvovaltuutetun kertomuksen (K 22/2018 vp — EK 49/2018 vp) käsittelyn yhteydessä hyväksytyyn kannanoton 2 osalta.

Helsingissä 10.6.2021

Rami Lehto ps
Riikka Slunga-Poutsalo ps
Kaisa Juuso ps